

in het moeras.

(de twee.sprookje)

marie.

Er was eens een arm kind. Het had geen vader en geen moeder meer. En er was niemand meer op de wereld.

Alles dood. En het huilde dag en nacht.

En omdat er op de aarde niemand meer was, wilde het naar de hemel gaan. De maan keek het zo vriendelijk aan. Maar toen het bij de maan kwam, was dat een rot stuk hout.

En dan is het naar de zon gegaan. Maar toen het bij de zon kwam was dat een onnozele zonnebloem. En toen het bij de sterren kwam, waren dat kleine gouden muggen.

En toen het terug naar de aarde wilde, was die omgevallen. En het was helemaal alleen. Het heeft zich neergezet en geweend. En daar zit het nog.

louise.

Het is niet mooi.

marie.

Wat wilt ge toch altijd.

louise.

Wie is er begonnen.

marie.

Waarom.

louise.

Daarom

marie.

Maar waarom
daarom

louise.

Zing eens.

marie.

Ik kan niet
zingen

(ze zingt.)

(deugd.)

wozzeck.

Dat ik geen deugd hebt, zegt hij. Ik zou met Marie moeten trouwen voor de kleine. Dat hij gedoopt kan worden.

andres.

En wat gaat ge doen.

wozzeck.

Ik heb hem gezegd dat arme mensen niets anders hebben dan hun vlees en bloed. En dat als ik een meneer was met een hoed en een horloge en een koets, dat ik dan wel deugdzaam zou kunnen zijn. Maar nu niet.

andres.

Hij doet niets anders dan naar de meisjes kijken. Meneer de almoezenier en de truuk met de biechtstoel.

wozzeck.

Dan bidt hij, zegt hij.

andres.

Ja bidden mijn kloten. Kom.
(de twee.)

louise.

De koning heeft een gouden kroon. Morgen ga ik het kind van madam de koningin halen. De bloedworst zegt aan de leverworst: kom, ik zal u niet opeten.

marie.

Frans is niet gekomen. Gisteren niet, vandaag niet.

Gisteren had hij ruzie met de dokter. Omdat hij tegen de muur had gepist.

louise.

Met de dokter.

marie.

Hij heeft een papier getekend. Hij krijgt twee groschen per dag als hij in een fles pist.

louise.

Moet hij in een fles pissen.

marie.

Ja. Voor de wetenschap, zegt de dokter. Dat is straffer dan de natuur. En hij mag alleen erwten eten.

louise.

De dokter is zot. Wacht tot hij nog eens langskomt. Met zijn fluitje van een cent. Dan kan hij twee groschen steken waar ik denk.

marie.

Frans is zot dat hij het doet. Hij is altijd de man van een ander.

louise.

Ik dacht dat hij dacht dat hij van u is.

marie.

Van een andere man, bedoel ik. Gaat elke morgen gratis voor niks de kapitein scheren. Voor niks. En dan krijgt hij nog op zijn brood. Trager, Wozzeck, trager. Een

mens is niet gemaakt om zich te haasten. En zo een half uur door. Hij is bang van paarden, zegt hij. Omdat ze te voet moeten gaan.

louise.

Schone vent, de kapitein.

marie.

Ik ben er zelfs een beetje verliefd op, denk ik.

louise.

En vlug klaar.

marie.

Hij komt mij halen voor de kermis, heeft hij gezegd. En dan gaan we naar een hotel. Hij wil mij voor hem alleen. En dan krijg ik gouden oorbellen met van die steentjes in. Enfin, zegt hij.

louise.

Ik zal niet goed genoeg meer zijn. En ge zijt dan nog ouder.

marie.

Dat heeft hij graag, zegt hij. Meer ervaring.

louise.

Meer ervaring. Ik doe alles wat gij, doet.

marie.

Ge zijt schoon. Mag ik uw lippen eens schminken

louise.

Gij zijt ook schoon.

(ze zingt.)

marie.

Voor de kermis zet hij zijn grote hoed met pluimen op
En witte handschoenen. Zelfs de prins is er fier op.

Louise.

Zie maar dat ge niet in verwachting geraakt

marie.

Schone vent.

(poepen.)

Kapitein komt binnen.

De twee vrouwen op het matrasje. Hij
gooit honderd frank op bed.

Kruipt op Louise

Poept.

Marie ernaast.

Ze lachen als hij geschoten heeft.

Hij staat op.

Knoopt zijn broek dicht.

(zakdoek.)

Gaat weg.

Ze lachen.

GEEN WOORD.

(eeuwig is eeuwig is eeuwig.)

kapitein.

Ik heb nog schoon dertig jaar te leven. Dertig jaar. Dat is driehonderdzesstig maanden en dagen, uren en minuten.

Ik krijg echt schrik voor de wereld als ik aan die eeuwigheid denk. Bezig blijven. Bezig blijven. Eeuwig, dat is eeuwig, ziet u. Dat is eeuwig. En soms is het niet eeuwig en dan is het een ogenblik. Ja. Een ogenblik.

Als ik eraan denk dat de wereld zich in een dag om-draait, dan word ik bang. Ik sidder.

Wat een tijdverlies, waar moet dat naartoe.

Als ik een molenrad zie, word ik melancholisch. Zuid-Noord geloof ik. De wind. Heeft hetzelfde effect als een muis. Winderig. Dankeschön.

(marie en kind.)

marie.

Meisje toch wat nu gedaan
met een kind en geen ma-an
wie vraagt zich dat nu af
ik zing de hele nacht
heio popeio klein boeleke
ik trek er me niets van
aan.

Hansje span uw zes schimmels
in en geef ze maar te eten ze
eten geen haver ze drinken
geen water koele wijn moet het
zijn jochei
koele wijn moet het zijn moet
het zij-ijn.

louise.

Jochei.

marie.

Wie is daar. Zijt gij het Frans. Kom

binnen.

wozzeck.

Ik kan niet. 't Is appel.

marie.

Wat hebt ge Frans.

wozzeck.

Het was weer iets, Marie. Er staat geschreven: en zie daar kwam uit de grond een rook, gelijk de rook van een oven.

marie.

Zeveraar.

wozzeck.

En hij kwam mij achterna tot aan de stad. Wat moet ik nu doen.

marie.

Och Frans.

wozzeck.

Ik moet weg.

marie.

Hij zit helemaal opgesloten in zijn hoofd. Heeft het kind zelfs niet bekeken. Hij valt nog eens over zijn gedachten. Zijt ge bang. Het wordt zo donker. Ik ben bang.

(lachen.)

wozzeck .

Mijnheer de dokter, ik ben zo zwaarmoedig. Ik heb zoiets wazig, als ik mijn broek aan de kapstok hang. Ziet u. Daar hangt ze. En doet u mij niet verschieten. Er zijn al mensen gestorven van de schrik. Van pure schrik. Ze zullen zeggen: hij was een goed mens. Duivel Doodkistnagel.

andres.

Wat is dat, mijnheer de kapitein.

wozzeck.

Dat is Holkop. En wat is dat, mijnheer de dokter.

andres.

Dat is eenvoudig.

wozzeck.

Mes respects, mijnheer Doodkistnagel.

andres.

Evenzo, mijnheer dril oefeningennagel.

(défilé.)

marie.

Wat een man. Echt een boom.

louise.

Hij staat op zijn voeten.

marie.

Soldaten, solda-aten dat zijn schone
venten. Schone ve-enten.

louise.

Uw ogen blinken ervan.

marie.

En dan. Laat ze poetsen en verkoop ze bij de jood
voor twee knopen.

louise.

Daar ben ik te eerlijk voor, madame. Gij kijkt door
zeven paar leren broeken.

marie.

Hoer.

louise.

Hoer. Klein hoertje. Hoerekotje.

(ze giechelen.)

marie.

De mannen hebben kwasten en de vrouwen hebben broeken.

(zondag.)

andres.

De bazin heeft een mooie meid
Die zit in de tuin wel dag en nacht
Die zit in de tuin

wozzeck.

Andres.

andres.

Wat.

wozzeck.

Schoon weer.

andres.

Zondagsweer. Muziek in de stad. Alle vrouwen buiten. De
mensen heet.

wozzeck.

Dans eens Andres.

andres.

Voor mijn part.
Die zit in de tuin wel dag en nacht En als het klokje
twaalven slaat Past zij op de solda-aten.

woz zeek.

Ik heb geen rust. Het draait voor mijn ogen. Dans maar

andres.

Zot.

wozzeck.

Waarom blaast god de zon niet uit. Dan kunnen ze allemaal dooreen dansen. En het doen. Mannen en vrouwen en koeien en varkens. Overdag en 's nachts. Of op hun handen, zoals de muggen. Die vrouw staat heet. Ze staat heet.

andres.

Zoals de muggen. Zot.

(karnaval.)

Kapitein.

Kom.

(een spiegeltje.)

marie.

Die steentjes blinken

nogal.

louise.

Het is zeker goud. Wat zijn het voor
steentjes.

marie.

Wat heeft hij weer gezegd.

louise.

Misschien is het gewoon glas.

marie.

Zijt ge jaloers.

louise.

Ja.

marie.

Ik zie eruit als een zigeunerin. Granada
tidididitidi- dim. Vindt ge niet.

louise.

Een beetje. Een heel klein beetje. Zo'n klein beetje

marie.

Zo'n klein beetje maar.

(het mesje.)

wozzeck.

Het pistooltje is te duur. Wat kost het mes.

de jood.

Twee groschen.

wozzeck.

Hier.

de jood.

Hond.

(nacht. Maneschijn.)

wozzeck.

Ge moogt niet doden, zeggen ze. Blijf liggen. Ga weg.

andres.

Wat doet ge.

wozzeck.

Hoe laat is het. Ik dacht dat het sneller zou gaan. Ik wilde dat het al overmorgenavond was.

andres.

Waarom.

wozzeck.

Dan was het voorbij.

andres.

Ga weg. Wat is dat daarboven. Daarstraks blonk het. Het trekt altijd zo tussen mijn ogen. Dat blinkt nogal. Ik moet het hebben. Andres .

andres.

Wat.

wozzeck.

Ik heb geen rust.

andres.

Hebt ge een nachtmerrie.

wozzeck.

Hoort ge dat ook. Hoort ge. Nu. En nu. Ik hoor dat de hele dag. Steek die van Wozzeck dood, zegt het.

andres.

Gij moet naar het lazaret. Schnaps drinken met kruit in. Dat snijdt de koorts af.

wozzeck.

Ik kan niet slapen, Andres. Als ik mijn ogen dicht doe draait het rond. En ik hoor violen. En dan komt het uit de muur. Hoort ge niks.

(zot of toch zo goed als.)

wozzeck.

Ziet ge Andres, daar op dat stuk gras. Daar rolt 's avonds die kop. Iemand heeft hem eens opgeraapt omdat hij dacht dat het een egel was. Drie dagen en drie nachten later lag hij tussen vier planken. Het waren de vrijmetselaars, denk ik.

andres.

Er waren twee konijnen die aten van het gras ze aten en ze aten tot het gras af was.

wozzeck.

Het komt vanachter en vanonder mij. En het stampet op de grond. Ziet ge. Allemaal hol daar beneden. De vrijmetselaars, dat is het.

andres.

Ge zou mij nog bang maken.

wozzeck.

En nu is het ineens stil. Zie, een vuur aan de hemel
en hier, dat gebonk. Precies trompetten.

andres.

Hoort ge het nog Wozzeck.

wozzeck.

Stil. Nu is het stil. De wereld is

dood.

andres.

Kom we zijn hier weg.

wozzeck.

Kijk niet achter u.

andres.

Stil.

(filosofie.)

wozzeck .

Ik ben een menselijk skelet. Ik heb een latijnse rug.
Heel de mensheid bestudeert mij. Ik eet erwten. Wat is
dat. Knoken. Stof, zand, kak. Wat is de wereld schoon.

andres.

Grotesk. Heel grotesk.

wozzeck.

Bent u ook een atheïst.

Ik ben een dogmatische atheïst.

andres.

Is het grotesk. Ik ben een vriend van het groteske. Ziet u, hier. Wat een grotesk effect.

wozzeck.

Ik ben een dogmatische atheïst.

andres.

Zeer grotesk.

wozzeck.

Waarom heeft god de mens beschaamd gemaakt. Om de kleermaker werk te geven. Ja ja. Zeker. Anders hadden de mensen eruit gezien als koeien. O zuigeling o zuigeling.

(paardje.)

wozzeck.

Die is in 't water gevallen

die is in'twatergevallen

die is in'twatergevallen.

Kom Christiaantje

die is in 't water gevallen

gotver

die is in 't water gevallen Christiaantje kom,

ge krijgt een paard

Ik koop een paard voor hem van de kantine die

is in 't water gevallen Hop paard hop hop hop.

marie.

Frans ge ziet er zo zot uit als een koe met hoorns.

(overspel.)

wozzeck.

Hebt ge niets gehoord.

andres.

Hij zit daar nog met kameraden.

wozzeck.

Heeft hij iets gezegd.

andres.

Wat weet gij. Hoe moet ik het zeggen. Nee hij lachte en dan zei hij: wat een schoon wijf. Die heeft hete billen en alles.

wozzeck.

Heeft hij dat gezegd. Ik heb zot gedroomd vannacht.

andres.

Waarover.

wozzeck.

Niks. Adios.
(hij is kwaad.)

marie.

Frans wat is er. Ge ziet er zo raar uit. Zijn uw hersenen ontploft.

wozzeck.

Gij hebt een doodzonde gedaan. Een grote. Zo groot dat de engeltjes in de hemel ze kunnen ruiken. Hij heeft op u gelegen. Ik heb het gezien met mijn ogen. Heeft hij zo gedaan.

marie.

Och laat me gerust. Ge kunt veel zien met twee ogen als ge niet blind zijt en de zon schijnt.

wozzeck.

En dat hier, zijn dat uw ogen.
(oorbellen.)

(de dinge.)

wozzeck.

Frederik Johan Frans Wozzeck. Soldaat, Fuselier tweede regiment, tweede Bataillon, vierde Compagnie. Ik ben vandaag dertig jaar, zeven maanden en twaalf dagen.

andres.

Jawohl.

wozzeck.

Het zijn de paddestoelen, mijnheer de dokter. Daar zit het. Hebt u al gezien in wat voor figuren die uit de grond komen. Als iemand dat kon lezen.

andres.

Nu komt ge zeker in het lazaret.

wozzeck.

Hier zit een hemdje in, het kruis van mijn zuster en een ringetje. Ik heb ook nog een heilige, twee harten en een stukje fijn goud. Neem.

(het einde.)

wozzeck.

Marie.

marie.

Wat is er.

wozzeck.

We moeten gaan. Het is tijd.

marie.

Waar naartoe.

wozzeck.

Weet ik het. Veel mensen worden met hun voeten naar voor hun huis uitgedragen.

(...)

marie.

't Is hier donker.

wozzeck.

Blijf hier. Kom zet u.

marie.

Ik moet weg. Voor het avondeten zorgen.

wozzeck.

Straks doen uw voeten pijn. Weet ge nog hoe lang het juist is Marie. Van Pinksteren twee jaar. Ge hebt kou en ge zijt warm. Met uw hete lippen.

marie.

De maan is zo rood.

(hij steekt ze.)

wozzeck .

Bloed. Bloed. Eeuhh bloed. Bloed.

andres.

En toen zei de reus; ik ruik ruik ruik mensenvlees.

? < **v**